Elektřina a magnetismus

$Q = e = 1{,}602 \cdot 10^{-19}\,\mathrm{C}$	**Elementární náboj**
$\vec{F}_{12} = \dfrac{1}{4\pi\varepsilon}\dfrac{Q_1 Q_2}{r_{12}^3}\vec{r}_{12}$, $\varepsilon = \varepsilon_0 \varepsilon_r$, $\varepsilon_0 = 8{,}854 \cdot 10^{-12}\,\mathrm{F/m}$	**Coulombův zákon pro elektrostatickou sílu**
$\vec{E} = \dfrac{\vec{F}_E}{Q}$, $\vec{E} = \sum_{i=1}^{n} \vec{E}_i = \dfrac{1}{4\pi\varepsilon}\sum_{i=1}^{n}\dfrac{Q_i}{r_i^3}\vec{r}_i$ $\vec{E} = \dfrac{1}{4\pi\varepsilon}\iiint_V \dfrac{\rho\,\mathrm{d}V}{r^3}\vec{r}$	**Intenzita elektrostatického pole**
$\rho = \dfrac{\mathrm{d}Q}{\mathrm{d}V}$	**Objemová hustota náboje**
$\sigma = \dfrac{\mathrm{d}Q}{\mathrm{d}S}$	**Plošná hustota náboje**
$\tau = \dfrac{\mathrm{d}Q}{\mathrm{d}l}$	**Délková hustota náboje**
$N = \oiint_S \vec{E}\,\mathrm{d}\vec{S} = \dfrac{\sum_{i=1}^{n} Q_i}{\varepsilon_o}$	**Gausova věta elektrostatiky**
$\mathrm{div}\,\vec{E} = \dfrac{\rho}{\varepsilon_o}$	**Gausova věta elektrostatiky v diferenciálním tvaru**
$A = Q\int_{\vec{r}_A}^{\vec{r}_B} \vec{E}\,\mathrm{d}\vec{r}$	**Práce při přesunu náboje *Q* v elektrostatickém poli**

$W_P = \frac{Q}{4\pi\varepsilon_o}\sum_{i=1}^{n}\frac{Q_i}{r_i}$, $W_P = \frac{Q}{4\pi\varepsilon_o}\iiint_V \frac{\rho\,\mathrm{d}V}{r}$	**Výsledná potenciální energie částice nesoucí náboj *Q* v poli vytvořeném náboji *Qi***
$\varphi = \frac{W_P}{Q}$, $\varphi = \sum_i \varphi_i = \frac{1}{4\pi\varepsilon_o}\sum_i \frac{Q_i}{r_i}$, $\varphi = \frac{1}{4\pi\varepsilon_o}\iiint_V \frac{\rho\,\mathrm{d}V}{r}$, $\vec{E} = -\mathrm{grad}\,\varphi$, $\varphi = -\int_{\infty}^{R}\vec{E}\,\mathrm{d}\vec{r}$, $\mathrm{rot}\,\vec{E} = \vec{0}$	**Potenciál elektrostatického pole**
$U_{12} = \varphi_1 - \varphi_2 = \int_1^2 \vec{E}\,\mathrm{d}\vec{r}$	**Elektrické napětí**
$\mathrm{div}(-\,\mathrm{grad}\,\varphi) = -\Delta\varphi = \frac{\rho}{\varepsilon_o}$	**Poissonova rovnice pro elektrostatické pole**
$\rho = 0 \quad \Rightarrow \quad \Delta\varphi = 0 \quad \Delta\varphi = \frac{\partial^2\varphi}{\partial x^2} + \frac{\partial^2\varphi}{\partial y^2} + \frac{\partial^2\varphi}{\partial z^2} = 0$	**Laplaceova rovnice pro elektrostatické pole**
$\vec{p} = Q\vec{l}$	**Dipólový moment**
$\varphi = \frac{Ql\cos\alpha}{4\pi\varepsilon_0 r^2} = \frac{1}{4\pi\varepsilon_0}\frac{\vec{p}\cdot\vec{r}}{r^3}$, $\vec{E} = -\mathrm{grad}\,\varphi = \frac{1}{4\pi\varepsilon_0}\left(\frac{3(\vec{p}\cdot\vec{r})\vec{r}}{r^5} - \frac{\vec{p}}{r^3}\right)$	**Elektrostatické pole dipólu**

$\vec{M} = \vec{l} \times Q\vec{E} = \vec{p} \times \vec{E}$, $\vec{F}_p = (\vec{p} \cdot \nabla)\vec{E}$	**Moment síly a síla působící na elektrický dipól v elektrostatickém poli**
$C = \dfrac{Q}{\varphi}$	**Kapacita vodiče**
$C = \dfrac{Q}{U} > 0$	**Kapacita kondenzátoru**
$C = \varepsilon \dfrac{S}{d}$	**Kapacita deskového kondenzátoru**
$\dfrac{1}{C} = \sum_{i=1}^{n} \dfrac{1}{C_i}$	**Kapacita sériového zapojení kondenzátorů**
$C = \sum_{i=1}^{n} C_i$	**Kapacita paralelního zapojení kondenzátorů**
$\vec{P} = \dfrac{\mathrm{d}\vec{p}}{\mathrm{d}V}$	**Vektor polarizace**
$\rho_v = -\mathrm{div}\,\vec{P}$	**Vázaný náboj v dielektriku**
$\vec{D} = \varepsilon_o \vec{E} + \vec{P}$	**Vektor elektrické indukce**
$\mathrm{div}\left(\varepsilon_o \vec{E} + \vec{P}\right) = \mathrm{div}\,\vec{D} = \rho$	**3.Maxwellova rovnice (Gaussova věta elektrostatiky v diferenciálním tvaru)**
$\oint_S \vec{D}\mathrm{d}\vec{S} = \sum Q_i = \iiint_V \rho \mathrm{d}V$	**Gaussova věta elektrostatiky v integrálním tvaru**
$\vec{D} = \varepsilon_o\left(1+\kappa\right)\vec{E} = \varepsilon_o \varepsilon_r \vec{E} = \varepsilon \vec{E}$	**Závislost elektrické indukce a intenzity v lineárním izotropním prostředí**

$W=\frac{1}{2}\sum_{i=1}^{n}Q_i\varphi_i=\frac{1}{8\pi\varepsilon}\sum_{i=1}^{n}\sum_{\substack{k=1\\ i\neq k}}^{n}\frac{Q_iQ_k}{r_{ik}}$, $W=\frac{1}{2}\iiint_V\rho\varphi\,\mathrm{d}V+\frac{1}{2}\iint_S\sigma\varphi\,\mathrm{d}S$	**Energie elektrostatického pole**
$W=\frac{1}{2}CU^2=\frac{Q^2}{2C}=\frac{Q^2d}{2\varepsilon S}$	**Energie nabitého deskového kondenzátoru**
$I=\frac{\mathrm{d}Q}{\mathrm{d}t}$	**Elektrický proud**
$\vec{j}=\rho\vec{v}_d$, $\quad \mathrm{d}I=\vec{j}\,\mathrm{d}\vec{S}$	**Vektor proudové hustoty**
$\frac{\mathrm{d}\rho}{\mathrm{d}t}+\mathrm{div}\,\vec{j}=0$	**Rovnice kontinuity el.proudu (zákon zachování náboje)**
$\frac{\mathrm{d}\rho}{\mathrm{d}t}=0 \quad\Rightarrow\quad \oint\!\!\oint_S\vec{j}\,\mathrm{d}\vec{S}=\sum_{k=1}^{n}I_k=0$	**1.Kirchhoffův zákon (pro uzly)**
$\sum_{i=1}^{n}R_iI_i=\sum_{i=1}^{n}\varepsilon_i$	**2.Kirchhoffův zákon (pro uzavřené obvody)**
$\vec{j}=\gamma\vec{E}$	**Ohmův zákon v diferenciálním tvaru**
$I=\mathrm{konst.}\ \Rightarrow U=R\cdot I$	**Ohmův zákon pro homogenní vodič**
$R=\int_0^l\frac{\mathrm{d}r}{\gamma S}$, $\gamma=\mathrm{konst.}\ S=\mathrm{konst.}$ $R=\frac{l}{\gamma.S}=\rho\frac{l}{S}$	**Elektrický odpor**

$R = \sum_{i=1}^{n} R_i$	**Sériové zapojení odporů**
$\frac{1}{R} = \sum_{i=1}^{n} \frac{1}{R_i}$	**Paralelní zapojení odporů**
$R \approx R_0(1+\alpha\Delta t)$	**Teplotní závislost elektrického odporu**
$m = AQ = AIt$	**1.Faradayův zákon elektrolýzy**
$A = \frac{M_m}{\nu F}$, $F = 9{,}6485 \cdot 10^4 \mathrm{C/mol}$	**2.Faradayův zákon elektrolýzy**
$P = I.U = I^2.R = \frac{U^2}{R}$	**Výkon elektrického proudu**
$W_Q = UIt = RI^2t$	**Teplo vyvinuté při průchodu elektrického proudu *I* vodičem s odporem *R* za dobu *t* (Jouleovo teplo)**
$\vec{j}_p = \frac{\partial \vec{D}}{\partial t} = \varepsilon_o \frac{\partial \vec{E}}{\partial t} + \frac{\partial \vec{P}}{\partial t}$	**Proudová hustota posuvného proudu**
$Q = Q_0 e^{-t/RC}$, $I = \frac{\mathrm{d}Q}{\mathrm{d}t} = -\left(\frac{Q_0}{RC}\right) e^{-t/RC}$	**Vybíjení kondenzátoru přes odpor**
$\vec{F} = Q(\vec{v} \times \vec{B})$	**Lorenzova síla působící na pohybující se náboj v magnetickém poli**
$\vec{F} = \int_L I(\mathrm{d}\vec{l} \times \vec{B})$	**Síla, kterou působí magnetické pole na proudovodič**

$\vec{B}(\vec{r})=\frac{\mu_o}{4\pi}\int_L \frac{I(\mathrm{d}\vec{l}\times\vec{r})}{r^3}=\frac{\mu_o}{4\pi}\int_L \frac{I(\mathrm{d}\vec{l}\times\vec{r}_o)}{r^2}$, $\mu_o=\frac{1}{\varepsilon_0 c^2}=4\pi\cdot 10^{-7}\,\mathrm{Hm}^{-1}$, $\vec{B}=\sum \vec{B}_i$, $\vec{B}(\vec{r})=\frac{\mu_o}{4\pi}\int_V \frac{(\vec{j}\times\vec{r})}{r^3}=\frac{\mu_o}{4\pi}\int_V \frac{(\vec{j}\times\vec{r}_o)}{r^2}$	**Biot-Savartův zákon pro výpočet indukce magnetického pole vodiče protékaného proudem**
$B=\frac{\mu_0 I}{2\pi d}$	**Indukce magnetického pole dlouhého přímého liniového vodiče**
$B \doteq \mu_0 \frac{IN}{L}$	**Indukce magnetického pole na ose uvnitř dlouhé cívky**
$\mathrm{d}\Phi\cdot\oint \frac{\mathrm{d}l}{\mu \mathrm{d}S}=\mathrm{d}\Phi\cdot R_m=NI$	**Hopkinsonův zákon pro magnetický obvod**
$\Phi=\iint_S \vec{B}\,\mathrm{d}\vec{S}$	**Magnetický indukční tok**
$\mathrm{div}\vec{B}=0$	**4.Maxwellova rovnice v diferenciálním tvaru (Gaussova věta magnetismu)**
$\oiint_S \vec{B}\,\mathrm{d}\vec{S}=0$	**4.Maxwellova rovnice v integrálním tvaru (Gaussova věta magnetismu)**
$\oint_C \vec{B}\,\mathrm{d}\vec{l}=\mu_o\sum I_k$	**Zákon celkového proudu**
$\mathrm{rot}\,\vec{B}=\mu_o\,\vec{j}_{celk}$	**Rotace magnetického pole**
$\vec{m}=I.\vec{S}$	**Magnetický dipólový moment smyčky**

$\vec{M}_{mech} = I\vec{S} \times \vec{B} = \vec{m} \times \vec{B}$	**Mechanický moment působící na smyčku protékanou proudem v magnetickém poli**
$\vec{M} = \dfrac{\mathrm{d}\vec{m}}{\mathrm{d}V}$	**Vektor magnetizace**
$\vec{H} = \dfrac{1}{\mu_o}\vec{B} - \vec{M}$	**Vektor intenzity magnetického pole**
$\oint_C \vec{H}\,\mathrm{d}\vec{l} = I\,, \qquad \oint_C \vec{H}\,\mathrm{d}\vec{l} = \iint_S \left(\vec{j} + \dfrac{\partial \vec{D}}{\partial t}\right)\mathrm{d}\vec{S}$	**1.Maxwellova rovnice (zákon celkového proudu) v integrálním tvaru**
$\mathrm{rot}\,\vec{H} = \vec{j} + \dfrac{\partial \vec{D}}{\partial t}$	**1.Maxwellova rovnice (zákon celkového proudu) v diferenciálním tvaru**
$\vec{B} = \mu_o\left(\vec{H} + \vec{M}\right) = \mu_o(1+\chi_m)\vec{H} = \mu_o\mu_r\vec{H} = \mu\vec{H}$	**Vztah magnetické indukce a intenzity**
$\mu = \mu_o(1+\chi_m) = \mu_o\mu_r$	**Relativní permeabilita**
$U_{in} = \oint_C \vec{E}\,\mathrm{d}\vec{l} = \oint_C \left(\vec{v} \times \vec{B}\right)\mathrm{d}\vec{l}$ $\dfrac{\mathrm{d}\Phi}{\mathrm{d}t} = -\oint_C \vec{E}\,\mathrm{d}\vec{l} = U_{in}$	**Indukované napětí při pohybu uzavřeného vodiče v magnetickém poli (Faradayův indukční zákon)**
$\mathrm{rot}\,\vec{E} = -\dfrac{\partial \vec{B}}{\partial t}$	**2. Maxwellova rovnice v diferenciálním tvaru (zákon elektromagnetické indukce)**
$\oint_C \vec{E}\mathrm{d}\vec{l} = -\dfrac{\mathrm{d}}{\mathrm{d}t}\iint_S \vec{B}\,\mathrm{d}\vec{S}$	**2. Maxwellova rovnice v integrálním tvaru (zákon elektromagnetické indukce)**

$\Phi = I \cdot L$ $L = \frac{\mu}{4\pi} \iint_S \oint_C \frac{d\vec{l} \times \vec{r}}{r^3} d\vec{S}$	**Vlastní indukčnost vodiče**
$L = \text{konst.} \;\Rightarrow\; U_{in} = -\frac{d\Phi}{dt} = -L\frac{dI}{dt}$	**Napětí indukované časově proměnným proudem**
$\Phi_{21} = L_{21} I_1,\; L_{12} = -L_{21},\; U_2 = -\frac{d\Phi_{21}}{dt} = -L_{21}\frac{dI_1}{dt}$	**Vzájemná indukčnost**
$W_m = \frac{1}{2}\sum_{k=1}^{n}\sum_{i=1}^{n} L_{ik} I_i I_k = \frac{1}{2}\sum_{k=1}^{n} I_k \Phi_k$	**Celková energie *n* magnetických obvodů**
$\varepsilon = \varepsilon_m \sin \omega t$, $i = I_m \sin(\omega t - \varphi)$	**Harmonický střídavý proud**
$L\frac{d^2 I}{dt^2} + R\frac{dI}{dt} + \frac{I}{C} = \frac{d\varepsilon(t)}{dt}$	**Diferenciální rovnice pro sériový RLC obvod**
$X_C = 1/\omega C$	**Kapacitní odpor**
$X_L = \omega L$	**Induktivní odpor**
$X = X_L - X_C$	**Reaktance**
$Z = \sqrt{R^2 + \left(\omega L - \frac{1}{\omega C}\right)^2} = \sqrt{R^2 + X^2}$, $\mathrm{tg}\,\varphi = X / R$	**Impedance a fázový posun mezi napětím a proudem**
$\omega = \frac{1}{\sqrt{LC}}$	**Rezonanční frekvence RLC obvodu**

$P = \frac{1}{T}\int_0^T P(t)\,\mathrm{d}t = \frac{1}{2}\varepsilon_m I_m \cos\varphi$	**Střední hodnota výkonu střídavého elektrického proudu**
$\varepsilon_e = \frac{\varepsilon_m}{\sqrt{2}}, \quad I_e = \frac{I_m}{\sqrt{2}}$	**Efektivní hodnoty napětí a proudu**
$P = I_e \varepsilon_e \cos\varphi$	**Činný výkon**
$P_j = I_e \varepsilon_e \sin\varphi$	**Jalový výkon**
$P_Z = I_e \varepsilon_e$	**Zdánlivý výkon**
$\frac{U_2}{U_1} = \frac{N_2}{N_1} = \frac{I_1}{I_2}$	**Transformační poměr (transformátor)**
$\vec{F} = Q\left(\vec{E} + \vec{v} \times \vec{B}\right)$	**Lorenzova síla působící na pohybující se náboj *Q* v elektromagnetickém poli**
$\vec{N} = \vec{E} \times \vec{H}$	**Poyintingův vektor**
$w = \frac{1}{2}\left(\vec{H}\vec{B} + \vec{E}\vec{D}\right)$	**Hustota energie elektromagnetického pole**
$\int_V \vec{j}\vec{E}^* \mathrm{d}V = \frac{\partial}{\partial t}\int_V w\,\mathrm{d}V + \int_V \vec{j}\vec{E}\,\mathrm{d}V + \oint_S \vec{N}\,\mathrm{d}\vec{S}$	**Zákon zachování energie v elmag. poli**
$\nabla^2 \vec{E} = \frac{1}{v^2}\frac{\partial^2 \vec{E}}{\partial t^2}, \quad \nabla^2 \vec{H} = \frac{1}{v^2}\frac{\partial^2 \vec{H}}{\partial t^2}$	**Vlnová rovnice pro šíření elmag. vln v homogenním izotropním prostředí bez nábojů a proudů**
$v = \frac{1}{\sqrt{\varepsilon\mu}} = \frac{1}{\sqrt{\varepsilon_o \varepsilon_r \mu_o \mu_r}}$	**Rychlost šíření elmag.vln v prostředí**

$c = \frac{1}{\sqrt{\varepsilon_o \mu_o}} = 2{,}99792456 \cdot 10^8 \text{ m/s} \approx 3 \cdot 10^8 \text{m/s}$	**Rychlost šíření elmag.vln ve vakuu**
$\vec{E}(\vec{r},t) = \vec{E}_0(\vec{r}) e^{-i\omega t}$	**Harmonická elektromagnetická vlna**
$\nabla^2 \vec{E}_o(\vec{r}) + k^2 \vec{E}_o(\vec{r}) = 0$	**Helmholzova rovnice pro amplitudu**
$\vec{E}(\vec{r},t) = \vec{E}_0 \exp\left[ik(\vec{n}\vec{r} - vt)\right] = \vec{E}_0 \exp\left[i(\vec{k}\vec{r} - \omega t)\right]$ $\vec{E} = -\sqrt{\frac{\mu}{\varepsilon}}(\vec{n} \times \vec{H}), \; \vec{H} = \sqrt{\frac{\varepsilon}{\mu}}(\vec{n} \times \vec{E})$	**Rovinná harmonická elmag. vlna**
$I = \frac{1}{2}\sqrt{\frac{\varepsilon}{\mu}} \left\| \vec{E}_o \right\|^2$	**Intenzita rovinné harmonické elmag. vlny**
$V(r,t) = C_1 \frac{\exp(ikr - i\omega t)}{r} + C_2 \frac{\exp(-ikr - i\omega t)}{r}$	**Sférická harmonická elmag. vlna**
$I = C \frac{A^2}{r^2}$	**Intenzita divergentní sférické harmonické elmag. vlny**
$\vec{D} = \hat{\varepsilon}\vec{E}$, $\vec{B} = \hat{\mu}\vec{H}$, $\hat{\varepsilon} = \begin{pmatrix} \varepsilon_{11} & \varepsilon_{12} & \varepsilon_{13} \\ \varepsilon_{21} & \varepsilon_{22} & \varepsilon_{23} \\ \varepsilon_{31} & \varepsilon_{32} & \varepsilon_{33} \end{pmatrix}, \; \hat{\mu} = \begin{pmatrix} \mu_{11} & \mu_{12} & \mu_{13} \\ \mu_{21} & \mu_{22} & \mu_{23} \\ \mu_{31} & \mu_{32} & \mu_{33} \end{pmatrix},$ $\vec{s} = \frac{\vec{N}}{w} = \frac{\vec{E} \times \vec{H}}{\frac{1}{2}\left(\vec{H}\vec{B} + \vec{E}\vec{D}\right)}$ $\vec{s} \times \vec{B} + \hat{\varepsilon}^{-1}\vec{D} = \vec{0}$, $\vec{s} \times \vec{D} - \hat{\mu}^{-1}\vec{B} = \vec{0}$	**Rovnice pro šíření elmag.vln v anizotropním prostředí**